

Syftet med detta dokument är att visa hur kommentarer från remissen Dnr 0569/22 för "Göteborgs Stads Arkitekturanvisningar" tagits omhand av Intraservice.
Dokumentet senast reviderat: 2024-03-25

Remissinstans	Remissfrågeställning	Remisskommentar	Intraservice svarar	Ev. Justering/Ändring av dokumentet
HIGAB	1. Vad är era övergripande synpunkter på anvisningarna, innehåll och uppbyggnad?	Vi ser anvisningarna som en välkommen vägledning för att säkerställa en enhetlig och strukturerad utveckling av digitala lösningar inom både Higab och staden som helhet. Innehållet är omfattande men tydligt strukturerat. Uppbyggnaden av anvisningarna ger oss en klar väg framåt genom tydligt definierade principer och riktlinjer som vi kan följa i vår strategi för digitalisering.	Inga synpunkter.	Ingen ändring.
HIGAB	2. Vilka möjligheter skapar arkitekturanvisningarna för er lokala verksamhetsutveckling och digitalisering?	Om vi följer de instruktioner som finns kan vi göra vårt arbete mer effektivt. Instruktionerna är som en slags standard som gör att vi kan arbeta på liknande sätt och att våra olika tekniska system kan fungera ihop bättre. För att göra detta behöver vi tillgång till de resurser som staden har för att hjälpa oss med våra frågor och utmaningar. Genom att samarbeta med stadens experter och använda deras resurser kan vi skapa digitala lösningar som passar våra specifika behov.	KoncernEA har som en del i sitt uppdrag att bidra med stöd och rådgivning vid implementering av arkitekturarbete som en del i sitt verksamhetsutvecklingsarbete. Det finns även vägledningar och utbildningar som stöd för att underlätta arkitekturinförandet i den lokala verksamheten.	Ingen ändring.
HIGAB	3. Vilka konsekvenser ser ni att arkitekturanvisningarna medför för er verksamhet?	Implementering av arkitekturanvisningen kan medföra både positiva och utmanande konsekvenser för oss på Higab. Det kan leda till ökad effektivitet, minskade driftskostnader och förbättrad samverkan med andra aktörer inom staden. Utmaningarna kan handla om att det är kostsamt och resurskrävande att anpassa våra nuvarande system och processer för att uppfylla de krav och rekommendationer som anvisningen ställer.	Vi har förståelse för situationen och det kommer att ta tid att öka följsamheten. Vårt förslag är att principer och anvisningar arbetas in i den lånsiktiga målbilden och att använda förändringsinitativen för att successivt öka följsamheten mot principerna och anvisningarna och minska den tekniska skulden.	Ingen ändring.
HIGAB	4. Ser ni några utmaningar att följa de framtagna arkitekturanvisningarna i er verksamhetsutveckling, i sin helhet eller med avseende på någon specifik anvisning?	Vi ser utmaningar i att säkerställa att våra befintliga system och processer är kompatibla med anvisningarna och att eventuella avvikelser eller brister identifieras och åtgärdas på ett effektivt sätt. Det kan också vara en utmaning att säkerställa att vår personal har den nödvändiga kompetensen och resurserna för att implementera och efterleva anvisningarna på ett ändamålsenligt sätt.	Vi har förståelse för situationen och det kommer att ta tid att öka följsamheten. Vårt förslag är att principer och anvisningar arbetas in i den lånsiktiga målbilden och att använda förändringsinitativen för att successivt öka följsamheten mot principerna och anvisningarna och minska den tekniska skulden. KoncernEA har som en del i sitt uppdrag att bidra med stöd och rådgivning vid implementering av arkitekturarbete som en del i sitt verksamhetsutvecklingsarbete. Det finns även vägledningar och utbildningar som stöd för att underlätta arkitekturinförandet i den lokala verksamheten.	Ingen ändring.

Äldre samt vård- och omsorgsförvaltn ingen	1. Vad är era övergripande synpunkter på anvisningarna, innehåll och uppbyggnad?	Sammanfattningsvis finns det en övervägande positiv syn på anvisningarna från ÄVO, men det finns utmaningar kring förståelse och implementering på högre ledningsnivåer och utanför IT-verksamheten. En central uppfattning är att anvisningarna är pedagogiskt utformade och greppbara, men beskriver en ideal värld som inte alltid är uppnåbar. Verkligheten är en trade off mellan krav, erbjudanden och sin egen budget. Förslaget från ÄVO är att de ska betraktas som rekommendationer och tips i stället för krav. De blir då en form av checklista och önskad inriktning för verksamheterna att ta hänsyn till. Dokumentationskravet för avvikelser bör kanske tonas ned. Ytterligare kommentarer är; 1. Anvisningarna upplevs som genomarbetade, tydliga och pedagogiskt uppbyggda av dem som arbetar nära IT, medan det kan vara svårare för personer utanför IT-verksamheten att förstå dem. Det upplevs som klara och tydliga råd för arkitekturarbete, men riktade främst till dem med förståelse för arkitektur. 2. Utmaningar finns kring integration av anvisningarna i befintliga processer och dokumentation, samt behov av utbildning för chefer och projektägare för att prioritera och implementera dem. 3. Det finns en önskan om att tillämpa gemensamma begrepp och standarder. Behov av termbank och utbildning behövs för att göra detta möjligt. 4. Dokumentet inkluderar vägledande stöd till arkitekturprinciperna på ett bra sätt. De upplevs som genomarbetade, tydligt beskrivna och pedagogiskt uppbyggda.	Vi har förståelse för situationen och det kommer att ta tid att öka följsamheten. Vårt förslag är att principer och anvisningar arbetas in i den låsiktiga målbilden och att använda förändringsinitiativen för att successivt öka följsamheten mot principerna och anvisningarna och minska den tekniska skulden. Det är viktigt att bedöma vilka principer och relaterade anvisningar som är mest relevanta för ett förändringsinitiativ och sätta dem i förhållande till juridik-, affärsperspektiv, nytta och liknande. Att bedöma initiativet från flera perspektiv är bra att göra i någon form av utvecklingsportfölj- och beredningsarbetet. Vad gäller dokumentationskrav för avvikelser så är det viktigt att hålla koll på avvikelserna för att, över tid, kunna arbeta bort dessa när möjlighet ges. KoncernEA har som en del i sitt uppdrag att bidra med stöd och rådgivning vid implementering av arkitekturarbete som en del i sitt verksamhetsutvecklingsarbete. Det finns även vägledningar och utbildningar som stöd för att underlätta arkitekturinförandet i den lokala verksamheten.	Ingen ändring.
--	--	---	--	----------------

Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen	2. Vilka möjligheter skapar arkitekturankvisningarna för lokala verksamhetsutveckling och digitalisering?	Arkitekturankvisningarna ses som ett viktigt verktyg för att stödja lokal verksamhetsutveckling och digitalisering genom att erbjuda en gemensam grund, breddad förståelse, strategisk inriktning, krav på utbildning och beslut, samt stöd för verksamhetsutveckling med ett helhetsperspektiv. Ytterligare kommentarer är; 1. Gemensam grund och tydlighet: Anvisningarna utgör en gemensam grund att enas kring och skapar tydlighet genom att erbjuda ett gemensamt utgångsläge för alla digitala initiativ. 2. Breddad förståelse: Förhoppningen är att anvisningarna breddar förståelsen hos lokala medarbetare om olika aspekter vid digitalisering, vilket kan bidra till att hela eko-systemet fungerar på ett mer effektivt sätt. 3. Stöd för strategisk inriktning: Anvisningarna ses som riktlinjer för att uppnå långsiktigt hållbara lösningar och erbjuder en strategisk inriktning för verksamhetsutveckling och digitalisering. 4. Krav på utbildning och beslut: För att fullt ut dra nytta av anvisningarna krävs utbildning och beslut på lokal nivå. Alla måste få utbildning i anvisningarnas praktiska tillämpning för att kunna fatta beslut om deras användning i verksamhetsutveckling. I dag finns det ett fåtal utvecklingsledare Digitalisering och IT som kan förstå anvisningen, och vår verksamhetsutveckling ska och behöver drivas av verksamheten. Hur ska kompetenshöjningen ske? 5. Stöd för verksamhetsutveckling: Anvisningarna fungerar som ett stöd för lokal verksamhetsutveckling och digitalisering genom att erbjuda en strukturerad och vägledande ram för strategiskt och operativt arbete. 6. Helhetsperspektiv och ökad kvalitet: Anvisningarna kommer att vara stödjande då de ser till hela kedjan och inkluderar alla perspektiv. Det skapar möjligheter att öka kvalitet inom verksamheterna då anvisningarna ger verksamheterna ett verktyg för att kunna arbeta strukturerat med förändringar/verksamhetsutveckling och med ett helhetsperspektiv som kommer att gagna hela Kommunen.	KoncernEA har som en del i sitt uppdrag att bidra med stöd och rådgivning vid implementering av arkitekturarbete som en del i sitt verksamhetsutvecklingsarbete. Det finns även vägledning och utbildningar som stöd för att underlätta arkitekturinförandet i den lokala verksamheten. Vidare kommer vi att genomföra webinarier som en del i att utbilda/ge råd kring anvisningarna samt kommer även nuvarande utbildning att kompletteras med utbildningsmoment kopplat till anvisningarna.	Ingen ändring.
---	---	--	--	----------------

Äldre samt vård- och omsorgsförvaltn ingen	3. Vilka konsekvenser ser ni att arkitekturansvisningarna medför för er verksamhet?	Ska arkitekturansvisningarna följas fullt ut väntas de påverka verksamheten genom att kräva omfattande förändringar i upphandlingsprocessen och ökad samordning mellan projekt. Anvisningarna driver mot "state of the art-lösningar" som blir oerhört kostnadsdrivande. Det finns tex inga verksamhetssystem inom VoO-området som är löst sammansatta, har fria API:er och med en perfekt användarupplevelse... Visst, målet är att vi ska sträva åt det hållet, men vi har inte råd att beställa ett sådant skraddarsytt system (vilket inte heller är ok). Därför bör anvisningarna vara just rekommendationer och tips på saker att beakta, inget annat. Det står att alla avvikelser bör motiveras och dokumenteras, vilket i sig kan bli ett stort administrativt arbete om förväntningarna är högt satta. Samtidigt erbjuder anvisningarna stöd och vägledning för att hantera digitala initiativ och framtida förändringar, vilket är mycket positivt. Ytterligare kommentarer är; 1. En positiv effekt är att det kommer krävas ett utbildningsbehov och förståelse i verksamheterna för varför enskilda system inte bara "kan köpas in" utan behöver vägas in i en större helhet. 2. Stöd för digitala initiativ: De ses som ett stöd för att skapa samsyn kring digitala initiativ och ger vägledning för verksamheten vid nya digitala projekt. 3. Risk för tekniskt fokus: Viktigt är att förvaltningsledningarna anammar anvisningarna så att de blir viktiga att överväga i samtliga projekt, att förankringen verkligen finns. Samtidigt finns farhågor om att fokus blir för tekniskt och att verksamhetens behov inte tas tillräckligt mycket i beaktande. 4. Ansvarig för "säkerställs genom att" -punkterna bör helst tydliggöras, även om det inte kan beskrivas djupare än "verksamhet" i vissa fall. 5. Behov av tid och perspektiv: Anvisningarna kräver tid och beaktande av många perspektiv vid varje digitalt initiativ, men förhoppningen är ändå de ger stöd i att hantera framtida förändringar, identifiera risker och optimera lösningar för verksamheten.	Vi har förståelse för situationen och det kommer att ta tid att öka följsamheten. Vårt förslag är att principer och anvisningar arbetas in i den lånsiktiga målbilden och att använda förändringsinitiativen för att successivt öka följsamheten mot principerna och anvisningarna och minska den tekniska skulden. Det är viktigt att bedöma vilka principer och relaterade anvisningar som är mest relevanta för ett förändringsinitiativ och sätta dem i förhållande till juridik-, affärsperspektiv, nytta och liknande. Att bedöma initiativet från flera perspektiv är bra att göra i någon form av utvecklingsportfölj- och beredningsarbetet. Vad gäller dokumentationskrav för avvikelser så är det viktigt att hålla koll på avvikelserna för att, över tid, kunna arbeta bort dessa när möjlighet ges. KoncernEA har som en del i sitt uppdrag att bidra med stöd och rådgivning vid implementering av arkitekturarbete som en del i sitt verksamhetsutvecklingsarbete. Det finns även vägledningar och utbildningar som stöd för att underlätta arkitekturinförandet i den lokala verksamheten. Varken principerna eller anvisningarna innehåller texter kring "vem/vilka" som ansvar för uppfyllande, då det är väldigt olika beroende på situation och verksamhetens uppbyggnad.	Ingen ändring.
--	---	---	---	----------------

Äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen	4. Ser ni några utmaningar att följa de framtagna arkitekturankvisningarna i er verksamhetsutveckling, i sin helhet eller med avseende på någon specifik anvisning?	Som nämnts tidigare, det skulle det bli kostnadsdrivande att följa anvisningarna slaviskt. Det kommer också krävas en väldigt stor utbildningsinsats för att förankra och sprida förståelsen för hur dessa principer ska användas. Arkitekter behöver finnas med i verksamheterna för att stötta den digitalisering som sker. Ytterligare kommentarer är; 1. Legacysystem: Utmaningen ligger i att hantera legacysystem som inte enkelt passar in i arkitekturprinciperna. Det krävs en omfattande planering för att integrera dem och anpassa till helhetsperspektivet. Det är dyrt om marknadens erbjudande är begränsat. Så vår tekniska skuld kan begränsa övergången till en önskvärd arkitektur. 2. Följsamhet över staden: Det finns en oro för att säkerställa följsamhet till anvisningarna över hela staden, vilket kräver en samordning och engagemang från samtliga förvaltningar. Det kräver egentligen att det finns arkitekter som hålls ihop centralt men som arbetar ute i de olika förvaltningarna/bolagen. 3. Bristande förståelse och resurser: Utmaningar inkluderar bristande förståelse för hur anvisningarna ska tillämpas samt begränsade resurser och teknisk skuld som kan hindra en smidig övergång. Att bara publicera anvisningarna räcker inte. Kommer det att finnas genomgång/presentation, möjlighet att ställa frågor? För de som arbetar med verksamhetsutveckling på enhetsnivå kan det vara utmanade att ta stöd av anvisningen för att driva utvecklingen. 4. Det borde verkligen funderas på om Intraservice ska anpassa nationella tjänster? Då blir det också en dyr skräddarsydd lösning. Bättre om Intraservice i så fall engagerar sig i utformningen av de nationella tjänsterna. Det är långt ifrån säkert att förvaltningarna vill betala för Göteborgsunika anpassningar.	Vi har förståelse för situationen och det kommer att ta tid att öka följsamheten. Vårt förslag är att principer och anvisningar arbetas in i den lånsiktiga målbilden och att använda förändringsinitiativen för att successivt öka följsamheten mot principerna och anvisningarna och minska den tekniska skulden. Vi håller med om synpunkten kring nationella initiativ och tjänster. Principer och anvisningar gäller även vid framtagande av DI och GT, vilket innebär att, om vi inte har unika behov i staden så borde vi inte behöva anpassa nationella tjänster utan att vi i första hand borde påverka utformningen av tjänsterna nationellt.	Ingen ändring.
Inköp- och upphandlingsförvaltningen	Generellt	Inköp- och upphandlingsförvaltningen har nu nogsamt gått igenom Göteborgs Stads arkitekturankvisningar kopplat till Göteborgs Stads riktlinjer för arkitekturprinciper Det är två dokument som har mycket god samanhållning och det är lätt att följa kopplingen mellan principerna och anvisningarna vilket förenklar för användaren av anvisning med dess anvisningar. De 10 principerna är på ett enkelt och förståeligt sätt beskrivna med hög grad av fokus på "användare, konsumenten, kund". Punkterna under rubriken "Detta säkerställs genom att" är mycket bra då de ger konkreta förslag till vad man ska göra, en slags checklista på hög nivå för genomförande som vägleder oss som användare på ett bra sätt. En utmaning är att vi på mindre förvaltningar inte har möjlighet att ha kompetens inom varje område vilket gör att vi kommer vara beroende av kompetens från Intracare eller extern kompetens. I de fallen är det viktigt att det finns resurser tillgängliga för oss för att leva upp till kraven enligt principerna och anvisningarna. Inköp- och upphandlingsförvaltningen tycker anvisningarna är väl genomarbetade och det är bra med gemensamma riktlinjer och nomenklatur även inom detta område.	Det kommer ta tid att arbeta in anvisningen i verksamhetens befintliga processer för verksamhetsutveckling och det kommer krävas en del resurser om man inte tidigare arbetat med styrning likt dessa anvisningar. Det är viktigt att bedöma vilka principer och relaterade anvisningar som är mest relevanta för ett förändringsinitiativ och sätta dem i förhållande till juridik-, affärsperspektiv och liknande. Att bedöma initiativet från flera perspektiv är bra att göra i någon form av utvecklingsportfölj- och beredningsarbetet. Vidare innehåller KoncernEA:s uppdrag leveranser som ska stödja den lokala verksamhetens implementation av arkitekturarbete enligt ramverket där bl.a. annat arkitekturprinciper och -anvisningar ingår. Uppdraget innefattar bl.a. en framtagna vägledningen för lokal implementation av arkitekturarbete samt att tillhandahålla utbildningar till stadens verksamheter inom detta området. Utbildningar som tillhandahålls idag finns att nå i utbildningsportalen och är tillgängliga för stadens samtliga förvaltningar och bolag.	Ingen ändring.

Miljöförvaltning en	Generellt	Intraservice har tagit fram ett förslag på arkitekturanvisningar. Anvisningarna är en konkretisering av Göteborgs Stads riktlinjer för arkitekturprinciper som i sin tur bygger på stadens policy för digitalisering och IT, stadens nya styrmodell för digital utveckling och förvaltning, stadens informationsriktlinjer samt stadens arkitekturprinciper. Syftet med anvisningarna är att skapa goda förutsättningar för en effektiv verksamhetsutveckling och utgör ett rättesnöre att förhålla sig till vid utveckling av stadens verksamheter. Miljöförvaltningen föreslår vissa omskrivning och förtydliganden av vissa punkter, se kapitlet "Anvisningarnas struktur och innehåll" men i huvudsak är dokumentet bra sett till innehåll, omfång, struktur och nivå. Miljöförvaltningen tillstyrker fastställandet av förslaget till Göteborgs Stads arkitekturanvisningar. Miljöförvaltningens synpunkter • Miljöförvaltningen tycker att anvisningens innehåll och struktur är bra och tydlig. • Miljöförvaltningen lämnar förslag på förtydliganden och omskrivningar för att göra texterna ännu tydligare. • Förslag att genomgående se över förkortningar. • Lägg gärna till referenser och tydligare hänvisningar till specifika dokument för att öka tydligheten. • Ordlistan i slutet är bra men behöver gås igenom så den tar upp begrepp och definitioner som faktiskt omnämns i texten.	Vi har tagit emot kommentarerna och delar dess insikter. Vi har beaktat dessa kommentarer när vi gjort ändringar i dokumentet. Referenserna utgår från det överliggande principdokumentet och därför har vi valt att inte ta med dem här.	Ändringar efter beaktande: Tagit bort definitioner av de ord som inte längre används i dokumentet samt justerat några av förkortningarna.
Miljöförvaltning en	1. Vad är era övergripande synpunkter på anvisningarna, innehåll och uppbyggnad?	Miljöförvaltningen har gett kommentarer på avsnitt och anvisningar i dokumentet. <i>Se flik "Miljöförvaltningen per anv" för kommentarer samt Intraservice svar.</i>	Se flik "Miljöförvaltningen per anv" för kommentarer samt Intraservice svar.	Se flik "Miljöförvaltningen per anv" för kommentarer samt Intraservice svar.
Miljöförvaltning en	2. Vilka möjligheter skapar arkitekturanvisningarna för er lokala verksamhetsutveckling och digitalisering?	Miljöförvaltningen anser att ett tydligt gemensamt ramverk, gemensamma principer och anvisningar skapar förutsättningar för att möta stadens gemensamma och unika behov av verksamhetsutveckling i en digital tid. Gemensamma principer behöver konkretiseras så varje förvaltning kan ta till sig dem i dialog med sina leverantörer och i det interna utvecklingsarbetet. Miljöförvaltningen skiljer sig inte från andra på denna punkt och vi välkomnar tydliga och långsiktiga krav på hur vi ska utforma verksamheten för att säkerställa ett effektivt informationshanteringsarbete till gagn för både medarbetare och de vi är till för.	Inga synpunkter.	Ingen ändring.
Miljöförvaltning en	3. Vilka konsekvenser ser ni att arkitekturanvisningarna medför för er verksamhet?	Bra att vi får principer och anvisningar som vi kan hänvisa till när vi för dialoger med leverantörer, sektorsmyndigheter, kunder och andra intressenter. Anvisningarna kommer att underlätta och effektivisera vårt interna arkitekturarbete.	Inga synpunkter.	Ingen ändring.

Miljöförvaltning en	4. Ser ni några utmaningar att följa de framtagna arkitekturansvisningarna i er verksamhetsutveckling, i sin helhet eller med avseende på någon specifik anvisning?	Det finns flera utmaningar med arkitektur, kanske mer knutna till själva utförandet än specifikt dessa anvisningar. Det finns en pedagogisk utmaning i att förankra och implementera arkitekturprinciper men de blir samtidigt ett stöd för ett strukturerat arbete.	Inga synpunkter.	Ingen ändring.
Grundskoleförvaltningen	1. Vad är era övergripande synpunkter på anvisningarna, innehåll och uppbyggnad?	Grundskoleförvaltningen anser att det är en bra och tydlig inledning som sätter anvisningarna i sitt sammanhang. Anvisningarna kopplar mycket tydligt till de angivna principerna och bryts ner i detalj. Vidare är det bra att anvisningarna betonar sambandet mellan verksamhetsutveckling och digitala lösningar. Tecknet snedstreck (/) används vid flera tillfällen och betyder ibland eller, och, i dessa anvisningar. Bra att skriva ut i ord då tecknet snedstreck / översätts till eller används i uppläsningstjänster.	Har tagit emot kommentar och delar dess insikt.	För att öka tydlighet har vi ändrat "/" till vad det som passar in i sammanhanget.
Grundskoleförvaltningen	2. Vilka möjligheter skapar arkitekturansvisningarna för er lokala verksamhetsutveckling och digitalisering?	Anvisningarna ger ett stöd för hur vi ska förhålla när vi tittar på nya system och lösningar och ger också ett bra stöd i kravställan mot leverantörer. Det ger också stöd för de system vi redan har, hur vi behöver tänka och förhålla oss. Exempelvis hur vi ska arbeta med våra processer, kontinuitetsplanering och tillgänglighet. Det påverkar och underlättar när vi kommunicerar med varandra. Vi kan då använda samma begrepp i staden och även standarder. Det blir ett likvärdigt arbetssätt. Anvisningarna ger oss möjligheter och stöd för att bygga vidare på befintliga och beprövade lösningar inom förvaltningen och i staden. (AA2:1 och AA7:1) Vi ser det som viktigt för att på ett kostnadseffektivt sätt kunna driva verksamhetsutveckling, både ur användar- och lösningsperspektiv.	Inga synpunkter.	Ingen ändring.
Grundskoleförvaltningen	3. Vilka konsekvenser ser ni att arkitekturansvisningarna medför för er verksamhet?	Det är tryggt att ha arkitekturprinciper och anvisningar i vår digitala verksamhetsutveckling som är gemensamma för hela staden. Underlättar vid samverkan mellan förvaltningar. Svårt att uppnå allt, och allt i anvisningarna kanske inte är tillämpliga vid alla digitala utvecklingsinitiativ och lösningar. Beskrivs bra i "Tillämpning av anvisningen" sid 7. Det är mycket som ska utredas i många steg. Arbetet är omfattande och kräver resurser och att dokumentation sker på enhetligt sätt. Grundskoleförvaltningen anser att det skulle behövas ett gemensamt system i staden för arkitekturdokumentation.	Vi har tagit emot kommentaren. Vi förstår att det kommer ta tid att arbeta in anvisningen i verksamhetens befintliga processer för verksamhetsutveckling och det kommer krävas en del resurser om man inte tidigare arbetat med styrning likt dessa anvisningar. Det är viktigt att bedöma vilka principer och relaterade anvisningar som är mest relevanta för ett förändringsinitiativ och sätta dem i förhållande till juridik-, affärsperspektiv och liknande. Att bedöma initiativet från flera perspektiv är bra att göra i någon form av utvecklingsportfölj- och beredningsarbetet. Vi är medvetna om behovet av systemstöd. Ett av KoncernEA uppdrag är att tillhandahålla ett systemstöd och mallar för att dokumentera arkitekturarbetet. Idag tillhandahåller Sparx Enterprise Architect i en begränsad omfattning till en delmängd av stadens av förvaltningar och bolag.	Ingen ändring.

Grundskoleförvaltningen	4. Ser ni några utmaningar att följa de framtagna arkitekturansvisningarna i er verksamhetsutveckling, i sin helhet eller med avseende på någon specifik anvisning?	Vi ser behov av strategiskt stöd för förankring och implementering i organisationerna. Anvisningarna är omfattande och det kan vara svårt att väga in alla aspekter. I det sammanhanget kommer det behövas göra avvägningar och prioriteringar. Vidare menar grundskoleförvaltningen gällande, AA2:2, att det behöver prioriteras korta utvecklingscykler med flera iterativa leveranser i förändringsinitiativ i stället för långa utvecklingscykler med få leveranser för att leverera nytta så tidigt som möjligt. Det är generellt svårt vid implementering av nya verksamhetssystem där hela processer behöver fungera, lättare vid utveckling i befintliga system och lösningar. Avseende, AA0:3 Designa för snabb felavhjälpning, anser förvaltningen att följande behöver förtydligas med något exempel. "Där manuella åtgärder för störningshantering inte går att undvika skall dessa lösningar i möjligaste mån göras tillgängliga för användarna själva". Avseende, AA0:3 Designa för snabb felavhjälpning, anser förvaltningen följande: Störningar som uppstår i verksamhetens leverans ska hållas så korta som möjligt. Förebygg störningar där det är möjligt. Implementera lösningar som automatiskt rättar störningar eller eliminerar dem som ett andrahandsval. Där manuella åtgärder för störningshantering inte går att undvika skall dessa lösningar i möjligaste mån göras tillgängliga för användarna själva. Vid verksamhetsutveckling bör strävan finnas efter en supporttrörelse åt vänster enligt bild.	Det kommer ta tid att arbeta in anvisningen i verksamhetens befintliga processer för verksamhetsutveckling och det kommer krävas en del resurser om man inte tidigare arbetat med styrning likt dessa anvisningar. Det är viktigt att bedöma vilka principer och relaterade anvisningar som är mest relevanta för ett förändringsinitiativ och sätta dem i förhållande till juridik-, affärsperspektiv och liknande. Att bedöma initiativet från flera perspektiv är bra att göra i någon form av utvecklingsportfölj- och beredningsarbetet. Vidare innehåller KoncernEA:s uppdrag leveranser som ska stödja den lokala verksamhetens implementation av arkitekturarbete enligt ramverket där bl.a. annat arkitekturprinciper och -anvisningar ingår. Vi håller med om att den kan förtydligas men i anvisningarna undviker vi exempel så vi har förtydligat texten.	Justerat texten för anvisning AA0:3 till följande "Där manuella åtgärder för störningshantering i system inte går att undvika skall lösningar för att kunna rätta felen i möjligaste mån göras tillgängliga för användarna själva."
Demokrati och medborgarservice	Generellt	Bedömning ur ekonomisk dimension Förvaltningens bedömning är att gemensamma arkitekturansvisningar leder till möjligheter att spara in resurser vid inköp eller utveckling av IT-lösningar. Med gemensamma anvisningar kommer tid att sparas eftersom det blir enklare att ta fram krav på lösningar och att sålla bort lösningar som inte stämmer överens med anvisningarna. Anvisningarna ställer krav på att låta behov och nytta för helheten vara styrande och att vid varje förändringsinitiativ ska förhållandet mellan kostnad/nytta redovisas som tydliggör värdet av och storleken på investeringen. Att ställa krav på kostnad- och nyttoanalyser bidrar till att förvaltningen lägger resurser på där de gör nytta och undviker kostsamma investeringar som bidrar med liten nytta. Bedömning ur ekologisk dimension Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension. Bedömning ur social dimension Arkitekturansvisningarnas principer som syftar till att ha ett användarfokus skapar förutsättningar för att ta fram tjänster som har medborgaren i fokus. I dessa principer ställs också krav på tillgänglighet för att säkerställa att tjänsterna blir användbara för sin målgrupp och målgruppens ombud, till exempel anhöriga. Principerna syftar också till att göra användbara tjänster som för alla oavsett individuella förutsättningar. I anvisningarna framgår det att "om samhälls- och medborgarnytta står i konflikt med verksamheternas interna nyttor skall de förstnämnda som regel prioriteras". På detta sätt har anvisningarna en positiv inverkan för medborgaren och har som mål att prioritera deras behov.	Inga synpunkter.	Ingen ändring.
Demokrati och medborgarservice	1. Vad är era övergripande synpunkter på anvisningarna, innehåll och uppbyggnad?	Förvaltningens övergripande synpunkter på anvisningarnaarna, innehåll och uppbyggnad är att de är bra och nödvändiga. Överlag är anvisningen skriven med ett språk som flera olika professioner kan ta till sig. I vissa fall används begrepp som inte definieras eller som inte är vedertagna för alla professioner som deltar i verksamhetsutveckling och digitalisering. Kommentarer om formalia och frågor om specifika begrepp är angivna i marginalen i bilaga 1.	Se flik "DM per anv." för kommentarer samt Intraservice svar.	Se flik "DM per anv." för kommentarer samt Intraservice svar.

Demokrati och medborgarservice	2. Vilka möjligheter skapar arkitekturansvisningarna för er lokala verksamhetsutveckling och digitalisering?	Anvisningarna underlättar arkitekturarbetet genom att vara specifika och rakt på sak i beslutsstöd kring olika vägval i digitaliseringsarbetet. Ett uppslagsverk för att få vägledning i olika frågor som man har att ta ställning till vid utveckling eller inköp av systemlösningar för digitalisering. Anvisningarna kommer bli ett viktigt verktyg när vi stödjer verksamheter i inköp och utveckling av system, e-tjänster eller appar och vägleder verksamheten att göra val som stämmer överens med anvisningarna. Även i vår interna utveckling kommer anvisningarna bli ett viktigt verktyg när krav på nya system ställs och i dialoger med verksamheterna som är föremål för utveckling och digitalisering.	Inga synpunkter.	Ingen ändring.
Demokrati och medborgarservice	3. Vilka konsekvenser ser ni att arkitekturansvisningarna medför för er verksamhet?	Arkitekturansvisningarna kommer vara ett bra stöd när vi exempelvis står inför ett val av olika leverantörer och behöver motivera ett val framför ett annat. De kommer att göra det enklare för förvaltningen när vi stödjer andra förvaltningar. Förvaltningen ser inga nackdelar med att ha gemensamma anvisningar, de är nödvändiga och kommer bli ett användbart verktyg.	Inga synpunkter.	Ingen ändring.
Demokrati och medborgarservice	4. Ser ni några utmaningar att följa de framtagna arkitekturansvisningarna i er verksamhetsutveckling, i sin helhet eller med avseende på någon specifik anvisning?	Det är en fördel att anvisningarna beskriver många olika frågeställningar vi kan ställas inför avseende IT-arkitektur. Nackdelen med omfattande anvisningar är att det är mycket att ta hänsyn till och ta i beaktande. Vissa anvisningar blir luddiga eftersom de behöver vara generellt hållna. Det är lätt att missa något och vissa anvisningar kan stå i strid med varandra, exempelvis ”AA4:3 Möjliggör tillgång till och livscykelhantering av informationsutbytestjänster”. I anvisningen finns två punkter: •Alla informationsutbytestjänster ska vara versionshanterade och förvaltas. Flera versioner ska kunna användas samtidigt, för att möjliggöra successiva övergångar till nya versioner. •Minimera antalet versioner av samma informationsutbytestjänst. Den ena behöver inte utesluta den andra i detta fall, men de kan uppfattas som motstridiga. Då uppstår också frågan om tillämpningen av anvisningarna. Anvisningen har ett kapitel som beskriver hur den ska tillämpas, det är mycket bra och användbart. Däremot kvarstår osäkerhet kring vad som är ska-krav, vad som endast är vägledningar, om anvisningen är tvingande och vilken tyngd ska den ha i diskussioner om olika vägval. I anvisningarna önskar vi ett tydliggörande om hur mycket vi eller förvaltningarna vi stödjer kan avvika från anvisningarna. Det kommer att förenkla vår roll när vi stödjer andra förvaltningar. Vi önskar att, med konkreta exempel, förtydliga tillämpningen av anvisningarna och de situationer de ska användas. Bland annat för att tydliggöra vad som avses med ”IT-tjänster och dess infrastruktur som utgör interna eller externa tjänster”. Det hade underlättat för professioner som deltar i verksamhetsutveckling och digitalisering men som saknar specifik kompetens om begrepp kopplade till IT- och verksamhetsarkitektur. Principerna kopplade till informationssäkerhet, princip 8 skydda den personliga integriteten och princip 9 beakta informationens skyddsvärde i hela kedjan är viktiga för Göteborgs Stads informationssäkerhetsarbete. Vi ser att vårt arbete internt och mot andra förvaltningar hade gynnats av att tydligare koppla arkitekturansvisningarna med Göteborgs Stads krav på säkerhet. Vissa av principerna kopplade till tjänster, processer och information underlättar för säkerhetsarbetet. Att göra en tydligare koppling till exempelvis anvisning för informationssäkerhet underlättar man för Göteborgs Stads förvaltningar att ställa samma krav vid inköp av nya system av externa leverantörer och av varandra. Förslagsvis hade krav på flerfaktorsautentisering kunnat vara med som en anvisning eller att omnämna Göteborgs Stads riktlinje för informationssäkerhet i anslutning till principerna 8 och 9 på samma sätt som övriga principer hänvisar till Göteborgs Stads riktlinje för arkitekturprinciper.	Vi förstår synpunkten men anser att risken för att den tolkas som motstridig är låg och har därför valt att behålla formuleringen. Vi håller med om att exempel ibland skulle kunna förtydliga vissa anvisningarna men då vi har valt att undvika exempel i anvisningen som helhet så gör vi bedömningen att exempel i denna anvisning skulle kunna göra anvisningen mindre strigent. Det är viktigt att bedöma vilka principer och relaterade anvisningar som är mest relevanta för ett förändringsinitiativ och sätta dem i förhållande till juridik-, affärsperspektiv och liknande. Att bedöma initiativet från flera perspektiv är bra att göra i någon form av utvecklingsportfölj- och beredningsarbetet. Vi anser att exempel bättre lämpar sig i vägledningar och utbildningsmaterial där man bättre kan förklara sammanhanget. Vad det gäller interna och externa tjänster så har vi justerat texten för att förtydliga tillämpningen enligt era synpunkter. I dialog med CISO på SLK har vi kommit överens om att inte definiera några anvisningar under princip 8 och 9 då detta skulle kunna skapa en otydighet pga att detta redan regleras i befintliga regler och anvisningar inom området som hanteras av SLK.	Justerat texten under tillämpning enligt följande "Tillämpning av anvisningarna ska ske vid all verksamhetsutveckling och förvaltning av så som exempelvis processer, informationsmängder, applikationer, IT-tjänster och dess infrastruktur som utgör tjänster för interna eller externa målgrupper"

Framtiden AB och dotterbolag	1. Vad är era övergripande synpunkter på anvisningarna, innehåll och uppbyggnad?	Förvaltnings AB Framtiden bedömer att anvisningen är tydligt skriven vilket gör den lätt att följa. Den sammanfattar, på ett bra sätt, de arkitektur-anvisningar som ska vägleda verksamheterna vid framtagning av lösningar i digitaliseringsarbetet.	Inga synpunkter.	Ingen ändring.
Framtiden AB och dotterbolag	2. Vilka möjligheter skapar arkitektur-anvisningarna för er lokala verksamhetsutveckling och digitalisering?	Förvaltnings AB Framtiden bedömer att anvisning ger ett gott stöd i arbetet och ser positivt på ett fastställt dokument som ger vägledning i samband med förändringar och utvecklingsarbete.	Inga synpunkter.	Ingen ändring.
Framtiden AB och dotterbolag	3. Vilka konsekvenser ser ni att arkitektur-anvisningarna medför för er verksamhet?	Förvaltnings AB Framtiden och dess dotterbolag delar redan idag synen på principer och merparten av anvisningarna. Det finns dock en teknisk skuld att förhålla sig till som innebär en utmaning i det praktiska arbetet. Det är i nuläget även svårt att överblicka hur stor arbetsbelastning det nya ramverket för IT och verksamhetsarkitektur innebär i sin helhet och om det kommer att kräva ytterligare resurser och kompetenser för Framtidenkoncernen.	Vi har förståelse för situationen och det kommer att ta tid att öka följsamheten. Vårt förslag är att principer och anvisningar arbetas in i den lånsiktiga målbilden och att använda förändringsinitiativen för att successivt öka följsamheten mot principerna och anvisningarna och minska den tekniska skulden. KoncernEA har som en del i sitt uppdrag att bidra med stöd och rådgivning vid implementering av arkitekturarbete som en del i sitt verksamhetsutvecklingsarbete. Det finns även vägledningar och utbildningar som stöd för att underlätta arkitekturinförandet i den lokala verksamheten.	Ingen ändring.
Framtiden AB och dotterbolag	4. Ser ni några utmaningar att följa de framtagna arkitektur-anvisningarna i er verksamhetsutveckling, i sin helhet eller med avseende på någon specifik anvisning?	Förvaltnings AB Framtiden ser att det finns en viss utmaning med principen att låta behov och nytta för helheten vara styrande (t ex för kommungemensamma tjänster) samtidigt som den egna verksamheten har specifika behov och nyttor som behöver tillgodoses för att en utvecklingsinsats ska vara motiverad. Det finns också utmaningar i principen att återanvända redan gjorda investeringar (princip 7) när det gäller de kommungemensamma tjänsterna i de fall som dessa inte innebär det mest kostnadseffektiva alternativet för Framtidenkoncernen. Framtidenkoncernen sitter även med delvis med gamla system och har i och med det flera utmaningar, bl a med tjänstebaserad design (princip 4) och att tillgängliggöra och återanvända information (princip 6). Även om det sker en modernisering och utbyte av system sker det över en relativt lång tidsperiod.	Det är viktigt att bedöma vilka principer och relaterade anvisningar som är mest relevanta för ett förändringsinitiativ och sätta dem i förhållande till juridik-, affärsperspektiv, nytta och liknande för att bedömma om utvecklingsinsatsen är motiverad. Att bedöma initiativet från flera perspektiv är bra att göra i någon form av utvecklingsportfölj- och beredningsarbetet. Vi har förståelse för situationen och det kommer att ta tid att öka följsamheten. Vårt förslag är att principer och anvisningar arbetas in i den lånsiktiga målbilden och att använda förändringsinitiativen för att successivt öka följsamheten mot principerna och anvisningarna och minska den tekniska skulden.	Ingen ändring.
Göteborg och Co	1. Vad är era övergripande synpunkter på anvisningarna, innehåll och uppbyggnad?	Bolaget bedömer att strukturen är bra och enkel att följa. Anvisningarna har ett enkelt och tydligt språk.	Inga synpunkter.	Ingen ändring.
Göteborg och Co	2. Vilka möjligheter skapar arkitektur-anvisningarna för er lokala verksamhetsutveckling och digitalisering?	Bolaget bedömer att anvisningarna utgör en bra checklista att luta sig mot om det skulle bli aktuellt för bolaget att utveckla eller integrera något IT-system. Detta bedöms dock inte ske särskilt ofta.	Inga synpunkter.	Ingen ändring.

Göteborg och Co	3. Vilka konsekvenser ser ni att arkitekturansvisningarna medför för er verksamhet?	Bolaget kan inte se några direkta konsekvenser för verksamheten i detta läge. Anvisningarna bedöms skapa en god tydlighet och fungera som en bra checklista för eventuella framtida behov.	Inga synpunkter.	Ingen ändring.
Göteborg och Co	4. Ser ni några utmaningar att följa de framtagna arkitekturansvisningarna i er verksamhetsutveckling, i sin helhet eller med avseende på någon specifik anvisning?	Bolaget utvecklar mycket sällan egna system och ser därför i dagsläget inga större utmaningar utifrån anvisningarna.	Arkitekturansvisningarna ska vara en del i verksamhetens verksamhetsutveckling och därmed behöver anvisningarna beaktas oberoende om man utvecklar system själv eller väljer att anskaffa/upphandla system på marknaden.	Ingen ändring.
Socialförvaltningen Nordost	1. Vad är era övergripande synpunkter på anvisningarna, innehåll och uppbyggnad?	Sammanfattningsvis är det ett bra underlag som detaljerat ger bra råd i hanteringen av olika ämnesområden. Riktlinje omfattar 28 sidor. Enligt förvaltningens uppfattning ska en riktlinje vara lätt att förstå, skriven på lätt svenska så att medarbetarna och ledningen kan omfamna och förstår anvisning för att kunna arbeta efter den.	Inga synpunkter.	Ingen ändring.
Socialförvaltningen Nordost	2. Vilka möjligheter skapar arkitekturansvisningarna för er lokala verksamhetsutveckling och digitalisering?	anvisning kan bidra till ordning och reda men för förvaltningen och de andra fem socialförvaltningarna känns anvisningarna som om vi skulle ha behov av var sin verksamhetsarkitekt.	Det kommer ta tid att arbeta in anvisningen i verksamhetens befintliga processer för verksamhetsutveckling och det kommer krävas en del resurser om man inte tidigare arbetat med styrning likt dessa anvisningar. Vidare innehåller KoncernEA:s uppdrag leveranser som ska stödja den lokala verksamhetens implementation av arkitekturarbete enligt ramverket där bl.a. annat arkitekturprinciper och -anvisningar ingår. Uppdraget innefattar bl.a. en framtagna vägledningen för lokal implementation av arkitekturarbete samt att tillhandahålla utbildningar till stadens verksamheter inom detta området. Utbildningar som tillhandahålls idag finns att nå i utbildningsportalen och är tillgängliga för stadens samtliga förvaltningar och bolag.	Ingen ändring.

Socialförvaltnin gen Nordost	3. Vilka konsekvenser ser ni att arkitekturansvisningarna medför för er verksamhet?	Det är angeläget att staden har en gemensam struktur för arkitekturen . Eftersom det är medarbetare inom verksamheten som beskriver behoven känns det som om förvaltningarna behöver stöd av en IT arkitekt. Det kan inte vara rimligt att varje förvaltning har en sådan kompetens och förvaltningen ställer sig frågan om finns det behov av en verksamhetsarkitekt i varje förvaltning/bolag. Intraservice borde kunna tillhandahålla denna gemensamma tjänst som kan avropas/köpas vid behov.	Det kommer ta tid att arbeta in anvisningen i verksamhetens befintliga processer för verksamhetsutveckling och det kommer krävas en del resurser om man inte tidigare arbetat med styrning likt dessa anvisningar. Det är viktigt att bedöma vilka principer och relaterade anvisningar som är mest relevanta för ett förändringsinitiativ och sätta dem i förhållande till juridik-, affärsperspektiv och liknande. Att bedöma initiativet från flera perspektiv är bra att göra i någon form av utvecklingsportfölj- och beredningsarbetet. Vidare innehåller KoncernEA:s uppdrag leveranser som ska stödja den lokala verksamhetens implementation av arkitekturarbete enligt ramverket där bl.a. annat arkitekturprinciper och -anvisningar ingår. Uppdraget innefattar bl.a. en framtagna vägledningen för lokal implementation av arkitekturarbete samt att tillhandahålla utbildningar till stadens verksamheter inom detta området. Utbildningar som tillhandahålls idag finns att nå i utbildningsportalen och är tillgängliga för stadens samtliga förvaltningar och bolag. Vi tar med oss synpunkten gällande behovet av utökat stöd i form av resurser som kan avropas via nåpon typ av tjänst och lyfter in det som ett behov till den framtida utvecklingen.	Ingen ändring.
Socialförvaltnin gen Nordost	4. Ser ni några utmaningar att följa de framtagna arkitekturansvisningarna i er verksamhetsutveckling, i sin helhet eller med avseende på någon specifik anvisning?	Vid varje grupp eller arbete med utvecklingsinitiativ och i utvecklings forum bör anvisning vara känd. När dessa anvisningar beslutas kommer de gälla för ” ...alla nämnder och styrelser i Göteborgs Stad och i deras verksamhetsutveckling och relaterat förvaltningsarbete.”, en fråga som väcks är HUR detta uppnås? Eftersom alla processer behöver beskrivas och dessa processer på olika sätt har beroenden till varandra kommer det inte att fungera om respektive nämnd och bolag angriper detta på egen hand. Ett tydligt koncernperspektiv och koncernstyrning krävs. Även en nulägesanalys kopplat till ett önskat nuläge är nödvändigt. Om detta troligen väldigt omfattande koncerngemensamma implementeringsarbete inte görs kommer följsamheten till principerna per automatik var mycket låg. Anvisningarna är både styrande och icke styrande då respektive nämnd/styrelse kan göra avsteg men uppmanas motivera avstegen. I efterfrågad koncerngemensam implementeringsinsats behöver det ingå en stor informerande och kompetenshöjande insats.	Det kommer ta tid att arbeta in anvisningen i verksamhetens befintliga processer för verksamhetsutveckling och det kommer krävas en del resurser om man inte tidigare arbetat med styrning likt dessa anvisningar. Det är viktigt att bedöma vilka principer och relaterade anvisningar som är mest relevanta för ett förändringsinitiativ och sätta dem i förhållande till juridik-, affärsperspektiv och liknande. Att bedöma initiativet från flera perspektiv är bra att göra i någon form av utvecklingsportfölj- och beredningsarbetet. Vidare innehåller KoncernEA:s uppdrag leveranser som ska stödja den lokala verksamhetens implementation av arkitekturarbete enligt ramverket där bl.a. annat arkitekturprinciper och -anvisningar ingår. Uppdraget innefattar bl.a. en framtagna vägledningen för lokal implementation av arkitekturarbete samt att tillhandahålla utbildningar till stadens verksamheter inom detta området. Utbildningar som tillhandahålls idag finns att nå i utbildningsportalen och är tillgängliga för stadens samtliga förvaltningar och bolag.	Ingen ändring.
Stadsmiljöförval tningen	1. Vad är era övergripande synpunkter på anvisningarna, innehåll och uppbyggnad?	Överskådligt och tydligt, bra med konkreta anvisningar. Bra att det är formulerat som generella principer där det är upp till oss i verksamheten att designa processer kring dem som det passar oss.	Inga synpunkter.	Ingen ändring.
Stadsmiljöförval tningen	2. Vilka möjligheter skapar arkitekturansvisningarna för er lokala verksamhetsutveckling och digitalisering?	Anvisningen kan användas inte bara för nya initiativ utan också som en referens för existerande lösningar, där man kan ta fram ett delta och arbeta med det som saknas. Kan också fungera som prioriteringsunderlag när vi bedömer och viktat olika initiativ och deras resursbehov mot varandra.	Inga synpunkter.	Ingen ändring.

Stadsmiljöförvaltningen	3. Vilka konsekvenser ser ni att arkitekturansvisningarna medför för er verksamhet?	Vi behöver definiera och bygga ut flera av våra befintliga processer så att de inkluderar principer från anvisningen. Vi behöver djupinventera våra informationsmängder, och informationsklassa dem.	Det kommer ta tid att arbeta in anvisningen i verksamhetens befintliga processer för verksamhetsutveckling och det kommer krävas en del resurser om man inte tidigare arbetat med styrning likt dessa anvisningar. Det är viktigt att bedöma vilka principer och relaterade anvisningar som är mest relevanta för ett förändringsinitiativ och sätta dem i förhållande till juridik-, affärsperspektiv och liknande. Att bedöma initiativet från flera perspektiv är bra att göra i någon form av utvecklingsportfölj- och beredningsarbetet.	Ingen ändring.
Stadsmiljöförvaltningen	4. Ser ni några utmaningar att följa de framtagna arkitekturansvisningarna i er verksamhetsutveckling, i sin helhet eller med avseende på någon specifik anvisning?	• Saknar informationsklassning för många system; detta håller på att åtgärdas. • Många legacy-system med bristfällig förvaltning, därmed svåra att åtgärda. • Flytande källdatastatus för vissa datamängder, organisatoriskt överlapp. • Behörighetsstyrning mot vissa av våra målgrupper (entreprenörer) är svårt att lösa inom ramen för principerna (lösa kopplingar, beroenden till leverantörer). • Resurser (personal och budget) för att genomföra ovanstående.	Det kommer ta tid att arbeta in anvisningen i verksamhetens befintliga processer för verksamhetsutveckling och det kommer krävas en del resurser om man inte tidigare arbetat med styrning likt dessa anvisningar. Det är viktigt att bedöma vilka principer och relaterade anvisningar som är mest relevanta för ett förändringsinitiativ och sätta dem i förhållande till juridik-, affärsperspektiv och liknande. Att bedöma initiativet från flera perspektiv är bra att göra i någon form av utvecklingsportfölj- och beredningsarbetet.	Ingen ändring.
Göteborg Energi	1. Vad är era övergripande synpunkter på anvisningarna, innehåll och uppbyggnad?	Anvisningarna är ett bra komplement till de principer som de förklarar. Ger motpart en hänvisning till hur principerna kan realiseras i den egna organisationen.	Inga synpunkter.	Ingen ändring.
Göteborg Energi	2. Vilka möjligheter skapar arkitekturansvisningarna för er lokala verksamhetsutveckling och digitalisering?	Vi kan använda anvisningarna som ett stöd i vår dagliga kommunikation kring vårt EA-arbete.	Inga synpunkter.	Ingen ändring.
Göteborg Energi	3. Vilka konsekvenser ser ni att arkitekturansvisningarna medför för er verksamhet?	Inga revolutionerande konsekvenser då vi under en tid arbetat i en följsam riktning mot stadens principer. Men de kan absolut stödja oss och ge oss insikter kring alternativa angreppssätt.	Inga synpunkter.	Ingen ändring.
Göteborg Energi	4. Ser ni några utmaningar att följa de framtagna arkitekturansvisningarna i er verksamhetsutveckling, i sin helhet eller med avseende på någon specifik anvisning?	- Nej	Inga synpunkter.	Ingen ändring.

Miljöförvaltningens kommentarer per avsnitt/anvisning.

För generella svar på remissen, se flik "Generella svar på remiss".

Remissinstans	Avsnitt	Remisskommentar	Intraservice svarar	Ev. Justering/Ändring av dokumentet
Miljöförvaltningen	Anvisning AA0:1	Bra, ingen synpunkt.	Inga synpunkter.	Ingen ändring.
Miljöförvaltningen	Anvisning AA0:2	Bra och tydlig förklaring och koppling mot kontinuitetshantering. Förtydliga: Skriv gärna ännu tydligare att detta handlar om händelser/påverkan som gör att befintliga IT-stöd inte är tillgängliga, i brödtexten	Har tagit emot kommentar och delar dess insikt.	Vi har justerat och lagt in och förtydligat i början med "Alla IT-system drabbas förr eller senare av störningar och ibland även av bortfall" samt ..."innebär att planera för upprätthålla sin verksamhet på en tolerabel nivå, även vid händelser samt påverkan som gör att befintliga IT-stöd inte är tillgängliga".
Miljöförvaltningen	Anvisning AA0:3	Anvisningen är bra i grunden och har av naturen ett tekniskt anslag. Vi föreslår en omformulering av anvisningen. Nuvarande text: "Testmiljöer etableras som är skilda från produktionsmiljön och som hålls uppdaterad med komplett och relevant testdata. Denna kan t ex användas för att testa ändringar innan de produktionssätts och därmed minska risken för störningar". Vårt förslag: Testmiljöer och produktionsmiljöerna ska hållas åtskilda så inte produktionsdata påverkas av testmiljön. Testmiljöer ska hållas uppdaterade med avseende på konfiguration och relevant testdata för att kunna användas för att testa ändringar innan produktionssättning för att minska risken för störningar och avbrott.	Har tagit emot kommentar och delar dess insikt. Vi justerar texten enligt förslag.	Vi har ändrat punkten enligt följande "Testmiljöer och produktionsmiljöerna ska hållas åtskilda så inte produktionsdata påverkas av testmiljön. Testmiljöer ska hållas uppdaterade med avseende på konfiguration och relevant testdata för att kunna användas för att testa ändringar innan produktionssättning för att minska risken för störningar och avbrott"
Miljöförvaltningen	Anvisning AA1:1	Ett viktigt område. Vi föreslår följande omskrivning av den inledande texten för att förtydliga att vi ska etablera användarvänliga lösningar vilket vi tror är en väldigt viktig anvisningspunkt i dag. Nuvarande text: "God användbarhet i våra lösningar säkerställs genom att lösningar designas utifrån helhetsperspektivet med hela användarens process i åtanke, även när processen går över organisations- eller myndighetsgränser. Lösningar ska uppfylla lagar och regler för tillgänglighet". Vårt förslag: Lösningar ska vara enkla och användbara för de som ska använda dem. De ska designas utifrån användarnas behov och den process de ska stödja med ett helhetsperspektiv som grund. Detta gäller särskilt när stödet ska användas av flera organisationer eller myndigheter. Lösningar ska uppfylla lagar, regler och övriga krav för tillgänglighet.	Har tagit emot kommentar och delar delvis dess insikt. Formuleringen "övriga krav.-" bedömer vi kan leda till otydlighet eftersom det blir tolkningsbart. Övriga förslaget håller vi däremot med om.	Vi har justerat texten enligt följande: "Lösningar ska vara enkla och användbara för de som ska använda dem. De ska designas utifrån användarnas behov och den process de ska stödja med ett helhetsperspektiv som grund. Detta gäller särskilt när stödet ska användas av flera organisationer eller myndigheter. Lösningar ska uppfylla lagar, regler för tillgänglighet."
Miljöförvaltningen	Anvisning AA1:2	Bra, ingen synpunkt.	Inga synpunkter.	Ingen ändring.
Miljöförvaltningen	Anvisning AA1:3	Bra, ingen synpunkt.	Inga synpunkter.	Ingen ändring.
Miljöförvaltningen	Anvisning AA1:4	Bra, ingen synpunkt.	Inga synpunkter.	Ingen ändring.
Miljöförvaltningen	Anvisning AA2:1	Bra, med tydliga hänvisningar till risker, nytta/nyttouppföljning och att man samtidigt ser över arbetssätt och processer.	Inga synpunkter.	Ingen ändring.

Miljöförvaltningen	Anvisning AA2:2	En självklarhet egentligen, men stycket sätter fingret på att man behöver också identifiera helhetsnyttan och de övergripande verksamhetsmålen. Det är bra att det tydliggörs hur prioriteringarna ska värderas.	Inga synpunkter.	Ingen ändring.
Miljöförvaltningen	Anvisning AA3:1	Stycket fokuserar på arbetet med informations- och begreppsmodeller, informationskvalitet och kopplar det till möjlighet att uppnå nytta och skapa interoperabilitet mellan lösningar. Detta ser vi som en förutsättning för flera av de andra punkterna. Våldigt bra stycke.	Inga synpunkter.	Ingen ändring.
Miljöförvaltningen	Anvisning AA3:2	Mycket bra att detta tydliggörs.	Inga synpunkter.	Ingen ändring.
Miljöförvaltningen	Anvisning AA4:1	Mycket bra och viktigt stycke. I våra ögon ett av de viktigaste styckena i hela anvisningen eftersom det tar höjd för hela stadens grundarkitektur med en skitad och skalbar tjänstebaserad arkitektur som ger oss möjlighet att byta enskilda delar. Förutsätter att man förstår vad som avses och kan med fördel kompletteras längre fram med olika exempel och en tydlig referens- och målarkitektur	Har tagit emot kommentar och delar dess insikt.	Ingen ändring.
Miljöförvaltningen	Anvisning AA4:2	Detta är en viktig fråga där vi föreslår en tydligare skrivning, se förslag nedan. Nuvarande text: Eftersträva att ha ett system- och applikationslandskap där vi har möjlighet att kunna byta ut system och komponenter till en så låg kostnad och insats som möjligt. Säkerställ att vi inte låser in oss till specifika leverantörer och undvik att skapa beroenden till deras lösningar för framtida nya behov. Våra lösningar skall var modulärt uppbyggda och följa standarder och undvika proprietärteknik Vårt förslag: För att inte skapa leverantörs- och lösningsberoende för framtida och nya behov ska vi sträva efter ett system- och applikationslandskap som ger oss möjlighet att byta system och komponenter enkelt, snabbt och kostnadseffektivt utan att drabbas av inlåsnings effekter hos leverantören. Detta gäller även den information vi hanterar i våra system. Vi ska alltid äga vår information. Våra lösningar ska vara modulärt uppbyggda, följa standarder och vi ska om möjligt undvika proprietär teknik.	Har tagit emot kommentar och delar dess insikt. Vi justerar enligt förslag.	Vi har justerat enligt följande: "För att inte skapa leverantörs- och lösningsberoende för framtida och nya behov ska vi sträva efter ett system- och applikationslandskap som ger oss möjlighet att byta system och komponenter enkelt, snabbt och kostnadseffektivt utan att drabbas av inlåsnings effekter hos leverantören. Detta gäller även den information vi hanterar i våra system. Vi ska alltid äga vår information. Våra lösningar ska vara modulärt uppbyggda, följa standarder och vi ska om möjligt undvika proprietär teknik."
Miljöförvaltningen	Anvisning AA4:3	Mycket bra stycke. Kompletterar AA4:2	Inga synpunkter.	Ingen ändring.
Miljöförvaltningen	Anvisning AA5:1	Bra. I detta avseende har vi en längre väg att gå i många fall så det är bra att det tydliggörs.	Inga synpunkter.	Ingen ändring.
Miljöförvaltningen	Anvisning AA5:2	Bra, inga synpunkter.	Inga synpunkter.	Ingen ändring.
Miljöförvaltningen	Anvisning AA6:1	Mycket bra att man tar upp arkivperspektivet då det inte alltid är tydligt för verksamheten.	Inga synpunkter.	Ingen ändring.
Miljöförvaltningen	Anvisning AA6:2	Bra, viktigt avsnitt.	Inga synpunkter.	Ingen ändring.
Miljöförvaltningen	Anvisning AA6:3	Stycket är bra skrivet med tydliga hänvisningar till lagstiftning inom området, viktigt avsnitt.	Inga synpunkter.	Ingen ändring.
Miljöförvaltningen	Anvisning AA7:1	Bra, inga synpunkter.	Inga synpunkter.	Ingen ändring.
Miljöförvaltningen	Anvisning AA7:2	Bra, inga synpunkter.	Inga synpunkter.	Ingen ändring.

Miljöförvaltni ngen	Princip 8	Principen behöver kompletteras med innehåll på samma sätt som andra principer. Förslag att beskriva vilka tillämpliga delar av stadens dataskyddsregelverk och informationssäkerhetsregelverk som gäller. Förslag på minimumskrivning: Frågan ligger något vid sidan av arkitekturansvisningens omfattning och styrs i huvudsak av andra styrande dokument i staden som: (källhänvisning). Den personliga integriteten ska skyddas enligt gällande lagar, regler och stadens styrande dokument, som riktlinjerna för informationssäkerhet och regelverket kring dataskydd. Detta säkerställs genom att: • Verksamheten bedriver ett aktivt arbete med sin personuppgiftshantering som inkluderar nödvändiga tröskelanalyser och konsekvensanalyser enligt dataskyddsförordningen/GDPR.	I dialog med CISO på SLK har vi kommit överens om att inte definiera några anvisningar under princip 8 och 9 då detta skulle kunna skapa en otydighet pga att detta redan regleras i befintliga regler och anvisningar inom området som hanteras av SLK.	Ingen ändring.
Miljöförvaltni ngen	Princip 9	Samma som för princip 8, här behövs ett avsnitt som beskriver vad det är och hur det säkerställs. Förslag på minimumskrivning: Frågan ligger något vid sidan av arkitekturansvisningens omfattning och styrs i huvudsak av andra styrande dokument i staden som: (källhänvisning). Vår information är en av de viktigaste tillgångarna stadens äger och därför behöver den skyddas på lämpligt sätt. Detta säkerställs genom att: • Verksamheterna bedriver ett aktivt arbete med risker och sårbarheter integrerat i sina styrnings- och ledningsprocesser. • Verksamheterna arbetar aktivt med sin informationshantering och sin informationssäkerhetsklassning.	I dialog med CISO på SLK har vi kommit överens om att inte definiera några anvisningar under princip 8 och 9 då detta skulle kunna skapa en otydighet pga att detta redan regleras i befintliga regler och anvisningar inom området som hanteras av SLK.	Ingen ändring.

Demokrati och medborgarservice kommentarer per avsnitt/anvisning
För generella svar på remissen, se flik "Generella svar på remiss".

	Avsnitt/anvisning	Remisskommentar	Intraservice svarar	Ev. Justering/Ändring av dokumentet
Demokrati och medborgarservice	Vem omfattas av anvisningen	Detta är en anvisning ej riktlinje	Vi håller med om synpunkten	Justerat till anvisning enligt förslag
Demokrati och medborgarservice	AA0:1 Ha koll på leveranskedjan	Hur kan analoga system finnas hos en molnleverantör?	Formuleringen i anvisningen kan misstolkas och därför har vi valt att förtydliga denna. Analoga system kan inte finnas hos en molnleverantör utan det som avses är de digitala systemen och infrastrukturen.	Justerat "Denna infrastruktur kan finnas lokalt i Göteborg, men även hos en molnleverantör" till "Den digitala infrastrukturen kan finnas lokalt i Göteborg, men även hos en molnleverantör"
Demokrati och medborgarservice	AA0:3 Designa för snabb felavhjälpning	Förstår inte riktigt vad bilden vill visa	Bild visar vad man ska sträva efter för att göra ett system mer robust	Ingen ändring
Demokrati och medborgarservice	AA1:4 Utgå från Geografisk obundenhet	Definiera "geografisk obundenhet" i definitioner	Vi håller med om synpunkten	Lagt till en definition för Geografisk obundenhet i definitionslistan
Demokrati och medborgarservice	AA2:1 Välj proportionerliga lösningar utifrån behoven och den nytta de levererar	Ska och inte skall	Vi håller med om synpunkten	Justerar till ska enligt förslag
Demokrati och medborgarservice	AA2:1 Välj proportionerliga lösningar utifrån behoven och den nytta de levererar	Punkt 6 säger att man inte ska bygga om gamla. Förtydliga med ett exempel.	Vi håller med om att den kan förtydligas men i anvisningarna undviker vi exempel så vi har förtydligat texten	Justerat "gamla och ibland föråldrade med ny teknik." till "gamla och ibland föråldrade processer och arbetssätt med ny teknik."
Demokrati och medborgarservice	AA3:1 Tillämpa gemensamma begrepp	Var hittar man dessa befintliga begrepps- och informationsmodeller?	Befintliga begrepps och informationsmodeller kan finnas inom den egna verksamhet eller kan ha etablerats av myndigheter inom verksamhetsområdet som verksamheten verkar inom. Det finns idag inte någon gemensam plats för att hitta dessa.	Ingen ändring
Demokrati och medborgarservice	AA4:1 Designa med fristående lösa kopplingar mellan system, applikationer och komponenter	Finns integrationsplattformar i stadens IT-arkitektur? Snyggt att ge exempel på dessa.	I anvisningarna undviker vi exempel och samtidigt kan det finnas behov av flera plattformar utifrån olika behov så därför anser vi att det inte bör exemplifieras här.	Ingen ändring
Demokrati och medborgarservice	AA4:3 Möjliggör tillgång till och livscykelhantering av informationsutbytestjänster	Vad i meningen syftar på "dessa blir mer okända för förändringar..."? Det är samma sak som mindre känsliga, va?	Vi håller med om synpunkten	Justerat "blir mer okända för förändringar" till "blir mindre känsliga för förändringar"
Demokrati och medborgarservice	AA6:2 Hämta, skapa och ändra information i utpekade källsystem	Understödja - Är detta begrepp vedertaget? Är det i betydelsen "säkerställa"? Eller möjliggöra?	Vi håller med om synpunkten	Justerat "utformas för att understödja att information/data erhåller" till "utformas för att säkerställa att information och data erhåller"
Demokrati och medborgarservice	AA6:3 Öppna upp för öppna data	Ska vara "maskinell inläsning".	Vi håller med om synpunkten	Justerat "försvarar manuell inläsning" till "försvarar maskinell inläsning"
Demokrati och medborgarservice	AA7:1 Återanvänd investeringar	Sätt gärna "Nyttja tjänsterna i Stadens tjänstekatalog för Digital infrastruktur och gemensamma tjänster." först på punktlistan eftersom det är viktigt och kostnadseffektivt.	Vi håller med om synpunkten	Justerat så att punkten "Nyttja tjänsterna i Stadens tjänstekatalog för Digital infrastruktur och gemensamma tjänster." hamnar för i punktlistan
Demokrati och medborgarservice	AA7:2 Värdera inköp mot utveckling	Förmågebehov - Vad är det för ord?	Ordet förmågebehov syftar till det behov av förmågor och färdigheter som en verksamhet behöver för sitt uppdrag. En förmåga definieras som något en verksamhet behöver kunna för att nå önskat resultat och beskrivs som en färdighet som verksamheten behöver för att genomföra sitt uppdrag.	Lagt till en definition för Förmågebehov i definitionslistan